

Biblioteca
Prozna putovanja

Naslov originala
Sara Rattaro
Insieme nella foresta

Copyright
© Text Sara Rattaro, 2021
DeA Planeta Libri S.r.l., www.deagostinilibri.it
© Illustrations Roberta Palazzolo, 2021
© 2024, za srpski jezik Odiseja

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Objavljivanje ove knjige pomogao je program „Kreativna Evropa”
Evropske unije

The European Commission support for the production of this
publication does not constitute an endorsement of the contents which
reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information
contained therein.

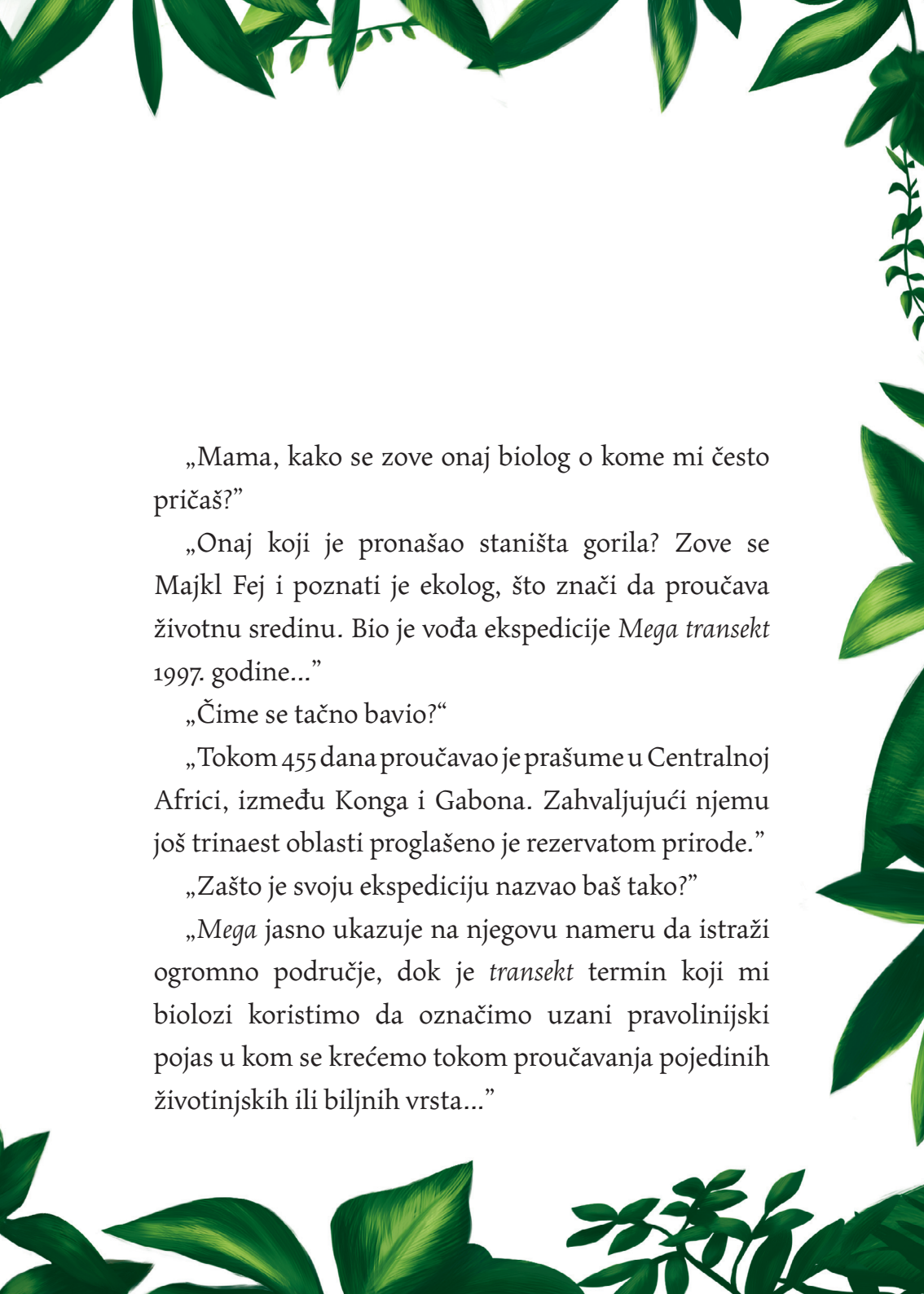
Sara Rataro

*Zajedno
u prašumi*

Ilustrovala
Roberta Palacolo

S italijanskog preveo
Aleksandar Levi

ODISEJA
Beograd, 2024.

„Mama, kako se zove onaj biolog o kome mi često pričaš?“

„Onaj koji je pronašao staništa gorila? Zove se Majkl Fej i poznati je ekolog, što znači da proučava životnu sredinu. Bio je vođa ekspedicije *Mega transekt* 1997. godine...“

„Čime se tačno bavio?“

„Tokom 455 dana proučavao je prašume u Centralnoj Africi, između Konga i Gabona. Zahvaljujući njemu još trinaest oblasti proglašeno je rezervatom prirode.“

„Zašto je svoju ekspediciju nazvao baš tako?“

„*Mega* jasno ukazuje na njegovu nameru da istraži ogromno područje, dok je *transekt* termin koji mi biolozi koristimo da označimo uzani pravolinijski pojas u kom se krećemo tokom proučavanja pojedinih životinjskih ili biljnih vrsta...“

„A šta je uradio tokom te ekspedicije?”

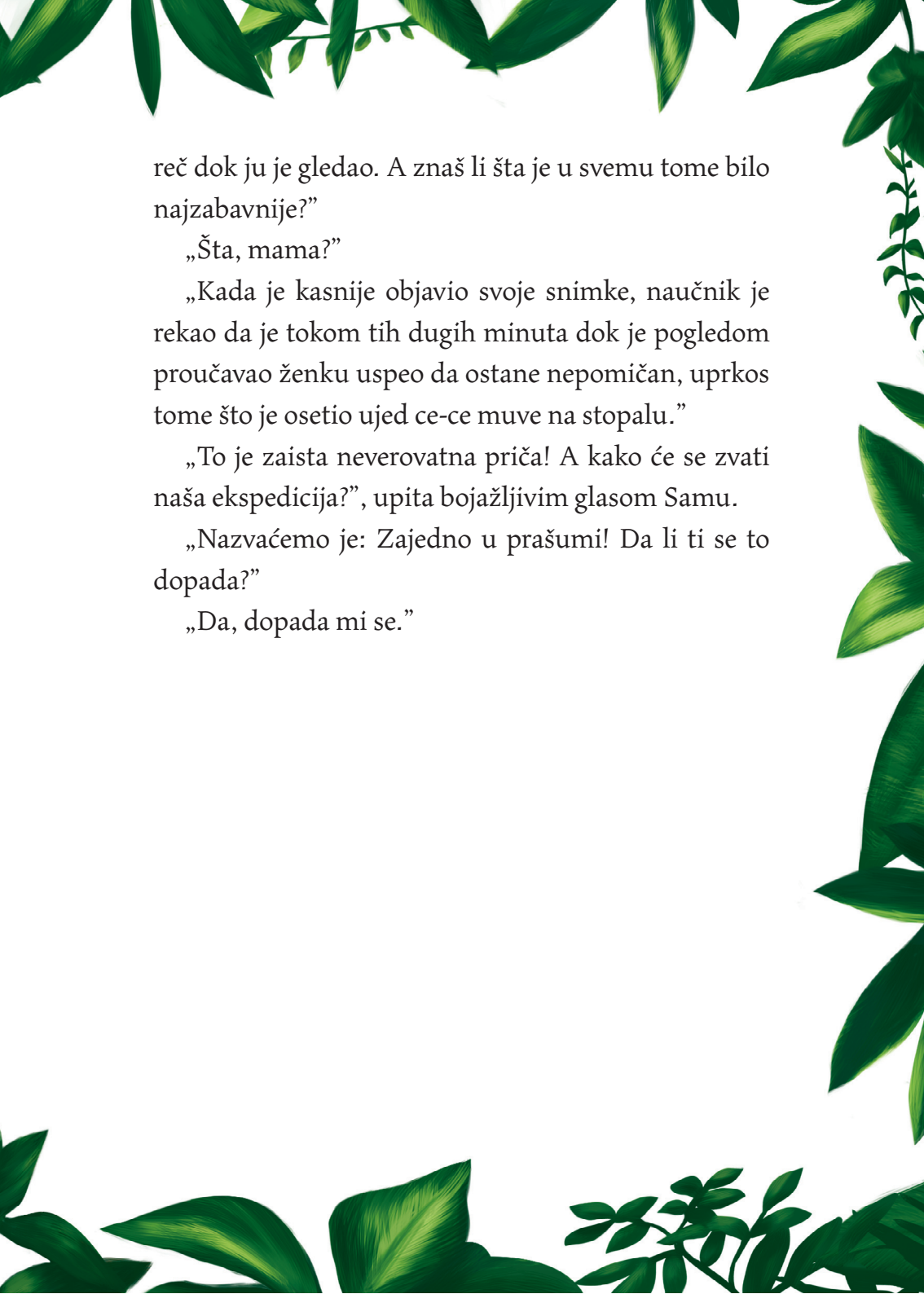
„Uz pomoć grupe Pigmeja, koji su bili deo ekipe, uspeo je da stigne do divljih i nedostupnih afričkih prašuma u koje, smatralo se, niko ranije nije kročio. Tokom te ekspedicije prikupljao je razne vrste podataka koristeći instrumente koje je poneo sa sobom: kameru, foto-aparat, kompjuter, kompas i topofil.”

„Šta je topofil?”

„To je konopac koji se vezuje oko dva stabla kako bi se izmerio prevaljeni put.”

„Sjajan izum.”

„Tako je, ali njegovo najznačajnije otkriće jeste to da staništa gorila možemo da prepoznamo ne samo po mirisu već i po sažvakanim stabljikama kvrgave biljke *humana* koju ove životinje redovno grickaju. I tako se, odmah po prelasku reke Mopo, mala ekspedicija približila čoporu gorila koje su mirno jele na močvarnoj čistini usred prašume. Pogled im je privukla ženka izduženog lica i tamnih očiju koje je prikrivalo izbočeno čelo. Imala je crvenkasto krzno na glavi, ogromne ruke i velike, nežne šape. Ženka se odjednom okrenula i zagledala se u njih. Imala je tako prodoran pogled da niko nije mogao da progovori ni

reč dok ju je gledao. A znaš li šta je u svemu tome bilo najzabavnije?”

„Šta, mama?”

„Kada je kasnije objavio svoje snimke, naučnik je rekao da je tokom tih dugih minuta dok je pogledom proučavao ženku uspeo da ostane nepomičan, uprkos tome što je osetio ujed ce-ce muve na stopalu.”

„To je zaista neverovatna priča! A kako će se zvati naša ekspedicija?”, upita bojažljivim glasom Samu.

„Nazvaćemo je: Zajedno u prašumi! Da li ti se to dopada?”

„Da, dopada mi se.”

Prve poglavlje

Jedne letnje večeri, nekoliko nedelja nakon završetka škole, u Sarinjoj i Samuelevoj kući začula se besomučna zvonjava telefona. Dečak je pogledao ka majci koja je prinela slušalicu uhu, gledajući netremice u zid bez ijednog pokreta, kao što uvek čini kada sluša nešto zanimljivo. Utišao je zvuk na televizoru ne bi li shvatio o čemu je reč.

„Jesi li raspoložen za putovanje u Afriku?“, upitala ga je majka, čim je spustila slušalicu.

„U Afriku? Opet? Kojim životinjama sad treba da pomognemo?“, uzvratio je pitanjem oduševljeni dečak. Pomoć slonici Badu koja se ponašala jako čudno bila je dečakova omiljena pustolovina. Obožavao je da priča o toj

svojoj novoj, dragocenoj prijateljici, s kojom se zbližio pre godinu dana.

„Trebalo bi da učestvujem u veoma važnom naučnom istraživanju i proučim ponašanje čopora gorila. Pošto je škola gotova, možeš da pođeš sa mnom, ali ovaj put moraš da mi obećaš da ćeš se pridržavati mojih uputstva i da ništa nećeš raditi na svoju ruku! Jasno?”

Samuele je sačekao da majka ode, a onda se bacio na kauč, skačući od radosti. Afrika je ponovo bila blizu. Njegov san se još jednom pretvorio u stvarnost. Te večeri, pre spavanja, dečak je zamolio majku da mu kaže nešto o životinjama koje će uskoro, ako bude imao sreće, videti i svojim očima.

„Da vidimo... Mogu ti reći sledeće: gorile zaista mnogo liče na nas.”

„Stvarno? Ali njihovo telo je skroz prekriveno dlakama...”

„Da, to je tačno, ali treba imati u vidu da, kao i mi, imaju 32 mlečna zuba koje nakon ispadanja zamenjuju trajni, a njih zadržavaju do kraja života.”

Samuele je stavio prst u usta i počeo da broji zube.

„Osim toga, u stanju su da hodaju na dve noge, a pojedini mužjaci kada stoje u uspravnom položaju svojom visinom mogu da premaše visinu prosečnog čoveka...”

„Da li su sličnosti samo fizičke?”

„O ne, zlato moje! Spadaju u životinje koje štite svoju vrstu, postaju agresivni kada ih neko napadne ili ugrozi člana njihove porodice... Baš kao što i mi činimo. Izuzetno su nežni, naročito prema svom potomstvu, majke meseci-ma nose svoje mladunce u naručju.”

„Jesi li i ti mene nosila u naručju kad sam bio mali?”

„Često sam to radila, dok sam te dojila ili uspavljivala... To je potpuno normalno za ljude, ali i za sve majmune!”

„A koliko dugo mogu da žive?”

„Dosta dugo, mogu da žive i pedeset godina. Pod uslovom da imaju sreće...”

„Šta to znači?”

„To ću ti objasniti kada stignemo u Gabon. Sad spavaj!”

„Laku noć, mama!”

„Laku noć, zlato moje!”

Sara i Samuele su u Librevil, glavni grad Gabona, jedne od zemalja Centralne Afrike, sleteli u julu. Dočekala ih je velika vrućina, zato što je zbog blizine ekvatora sunce bilo na nebu dugi niz sati. Ukratko, Samueleu je konačno bilo jasno na šta ljudi misle kad pomenu afričke vrućine. Ovoga puta Sara, poznati etolog i proučavalac ponašanja životinjskih vrsta, nije morala da se pozabavi neakvim hitnim slučajem, već je dobila zadatak da svom starom kolegi pomogne u posmatranju jedne vrste gorila. Samuele je jedva čekao da upozna te velike životinje koje je, nažalost,

video samo na fotografijama, ali je o njima zaista mnogo toga čuo od svoje majke. Ona je, dok su čekali prtljag, nastavila da mu priča o gorilama.

Andrea, Sarin kolega, sačekao ih je ispred aerodroma kako bi ih odvezao do rezervata u kome će boraviti.

Bio je izuzetno mršav čovek, na sebi je imao belu majicu i široke zelene pantalone sa mnogo džepova. Imao je lep osmeh.

„Ti si sigurno Samuele. Tvoja majka te često pominje u našoj prepisci...”

Samuele mu je pružio ruku, kao što ga je majka naučila. Bio je srećan jer je saznao da ga majka spominje. Nešto kasnije ušli su u džip i napustili grad. Putovanje je bilo prilično dugo zato što je motor džipa, zbog nemilosrdnog sunca, nekoliko puta prokuvao, pa su morali da staju dok se ne ohladi. Zemljani put kojim su se kretali bio je potpuno ravan, ličio je na liniju koja je to ogromno prostranstvo presecala na dva dela. Kada bi trebalo da opiše ono što je video kroz prozor automobila, Samuele bi zasigurno rekao da je ovde priroda istinski vladar. Njegov pogled privlačila su ogromna stabla sa raskošnim krošnjama prepunim zelenog lišća koje je blistalo na suncu. Bio je to zaista divan prizor. Pošto su za sobom ostavili beskrajne kilometre šume, pred sobom su ugledali reku koju su pratili sve

dok nisu stigli, vozeći se i dalje istim crvenim zemljanim putem, do velike drvene kapije. Bila je otvorena, kao da ih je neko čekao.

„Ovo će biti vaš dom...”, reče Andrea, pokazujući kroz prozor džipa na kuću nedaleko od ulaza u selo. Samu je jasno čuo žubor vode i zaključio da su zasigurno blizu reke, premda se nije videla.

Pored njihovog novog doma bile su mnoge druge, gotovo istovetne kuće. Andrea je rekao da su u selu i drugi istraživači koji imaju zadatak da pomognu njemu i Sari. Kada su izašli iz auta, Samuele se osvrnuo oko sebe tražeći nešto što bi moglo da mu posluži kao orijentir, da u moru sličnih kuća lakše pronade svoju. Pažnju mu je privukao veliki kamen, na samo nekoliko metara od njihovih ulaznih vrata. Činilo se da je izronio direktno iz tla, kao da ga je zemlja ispljunula. Samu je zaključio da zahvaljujući tom kamenu neće imati problema da pronade put do svoje kuće.

Soba im je bila prostrana i spartanska. Samuele je stavio ranac kraj svog kreveta, a Sara je raspakovala torbe i odložila stvari u nekakav orman bez vrata. Posle kraćeg odmora, majka i sin su se malo prošetali. Sara je bila opuštenija nego inače. Moglo bi se reći da je iz misli odagnala uobičajene velike brige, a Samu je bio srećan što je vidi takvu.

„A šta je ovo?“, uzviknu dečak pokazujući na veliko drvo čudnog izgleda u centru sela. U Africi je sve izgledalo ogromno: kamenje, drveće...

„Baobab!“, odgovorila mu je majka. „Zovu ga čarobno drvo...“

„Zašto?“

„Zato što ima mnogo vrlina. Njegovi listovi mogu da izleče mnoge kožne bolesti, dok se iz semena dobija dragoceno ulje za lečenje opekotina od sunca.“

„Vidim da ste se smestili...“, prekide ih Andrea. „Krenite sa mnom, pokazaću vam ostatak sela!“

Pošto im je pokazao veliku trpezariju, i bučne kuhinje prepune ljudi, upoznao ih je sa Dakinom – seoskim poglavicom – i ostalim istraživačima, a potom su se svi uputili ka njegovoj kancelariji.

U njoj nije bilo gotovo ničeg, ali su po zidovima bile postavljene prelepe fotografije gorila: životinja sa gustim crnim krznom.

„Nikada nisam video da neka životinja toliko liči na ljude!”, uzviknu Samuele zureći u te fotografije.

„Po jednoj široko prihvaćenoj teoriji, oni su naši bliski rođaci. Ljudski rod i porodica majmuna imaju sličan genetski kôd, čak devedeset pet posto gena je slično!”, odgovorio je Andrea smešeći se, a Sara je sela ispred njega.

„Koliko jedinki ima u ovom rezervatu?“, upitala je majka, prelazeći odmah na zadatak.

„U celom nacionalnom parku Lope živi oko tri hiljade gorila.“

„Lep broj...“, prokomentarisala je.

„Uložili smo mnogo sredstava u njihovu repopulaciju i sada smo zadovoljni postignutim rezultatima. Otkako je Gabon zabranio *bushmeat*, stvari su se poboljšale... ”

„Šta je *bushmeat*?“, pitao je Samu, zaintrigiran nepoznatim izrazom.

„U nekim restoranima je trend da se najbogatijim klijentima ponudi meso divljih životinja koje se ulovljene u prirodnom staništu.“

„Molim? Zar ih jedu?“, Samu je zinuo u neverici.

„Na sreću više ne, a to je u znatnoj meri smanjilo lov. Gorile i šimpanze su platile najveću cenu kada je reč o toj apsurdnoj praksi. U nekim zemljama, poput Kameruna, gotovo da su bili na ivici istrebljenja...“

Sara je potišteno odmahнула glavom. Samuele je zurio u nju, znao je dobro da joj takva dešavanja nanose bol.

„Ali čime ćemo mi da se bavimo?“, konačno upita žena, kako bi promenila temu.

Andrea se okrenu ka njoj.

„Samolečenjem gorila. Već nekoliko meseci posmatramo jednu grupu ovih primata i sve smo uvereniji da hranu bira-

ju na osnovu svojih potreba. Baš kao i mi. Uzimaju lakšu hranu kada ih boli stomak ili traže određene biljke koje imaju antiparazitska svojstva...”

„A na čemu se zasniva vaše uverenje?“, upita Sara, koja se istog trena uozbiljila, pažljivo upijajući svaku reč.

Andrea joj pokaza fotografiju.

„Upoznajte Čaki!“, rekao je, trijumfalno, pokazujući veliku životinju ovekovečenu na slici.

„Ona je dvanaestogodišnja ženka gorile koja živi u svom čoporu. Jednog dana joj je pozlilo. To smo приметili jer je ona spavala, dok su se njena braća i druge mlade gorile igrali. Nekoliko dana se jedva kretala, kao da joj nije dobro. Posle smo videli da je čopor negde krenuo i ugledali Čaki kako se zaustavlja ispred jedne biljke, guli koru a onda iz nje jede samo unutrašnju pulpu ...”

Samu i Sara su buljili u Andreu kao hipnotisani.

„Kada su gorile napustile to mesto otišli smo da uzmemo uzorke te biljke kako bismo ih dali na analizu.”

„I šta ste otkrili?”

„Biljka, tačnije grm koji se zove *vernonia* ima moć da ubija razne parazite. Zanimljivo je da kora, za razliku od pulpe, sadrži neke toksične supstance i to bi moglo da objasni zašto je Čaki pazila da je ne pojede.“

„Dakle, hoćeš da kažeš da se naša Čaki osećala bolje pošto je pojela tu biljku?”

„Tačno tako. Sutradan je ponovo počela da jede đumbir i smokve, za kojima je luda, ali što je još važnije ponovo se uključila u društveni život...”

„Fantastično!”, uzviknu Sara. „Pretpostavljam da je naš zadatak da ustanovimo da li je instinkt za samoizlečenjem urođen ili je reč o saznanjima koje potiču od drugih gorila.”

„Tako je! Zbog toga ćemo tokom narednih nekoliko dana obilaziti naše gorile, trudeći se da im ni na koji način ne smetamo i snimati sve njihove aktivnosti koje se tiču samolečenja...”

„Bićemo kao Majkl Fej! Zar ne, Samu?”, uzviknula je Sara namignuvši sinu. Na prvi pogled sve je izgledalo lako i zabavno. Jedino što ni Sara ni Samu nisu mogli ni da naslute kakva ih avantura čeka. Te večeri Sara, Samu i svi seljani zajedno su večerali u velikoj trpezariji pored kuhinje.

„Samuele, upoznaj se sa mojom ćerkom Anom!”, rekao je Andrea pokazujući na devojčicu koja ga je držala za ruku. Ana je imala kosu crvenu kao zemlja koja ih je okruživala, nos posut pegama i zelene oči koje su podsećale na boju bubazlate.

Njih dvoje su seli jedno kraj drugog i odmah počeli da ćaskaju. I ona je stigla tog popodneva i ostaće ovde celog leta.